

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 295/2024-33

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], zastúpeného JUDr. Ivanom Čurillom, advokátom, Fabiniho 11, Spišská Nová Ves, proti postupu Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 6Tpo/16/2024 a jeho uzneseníu z 27. marca 2024 takto

r o z h o d o l :

- Postupom Krajského súdu v Košiciach a jeho uznesením z 27. marca 2024 v konaní vedenom pod sp. zn. 6Tpo/16/2024 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.
- Uznesenie Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 6Tpo/16/2024 z 27. marca 2024 **zrušuje a vec vracia** Krajskému súdu v Košiciach na ďalšie konanie.
- Krajský súd v Košiciach **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **1 285,13 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 2. mája 2024 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 1, čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 47 ods. 3 a podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6Tpo/16/2024 a jeho uznesením z 27. marca 2024 (ďalej len „namietané uznesenie“), formulovania príkazu pre všeobecný súd konať vo veci sťažovateľa a prepustiť ho z väzby na slobodu (alternatívne prepustenia samotným ústavným súdom). Takisto navrhuje ústavnému súdu priznať mu náhradu trov právneho zastúpenia a primerané finančné zadostučinenie 3 000 eur.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že proti sťažovateľovi je vedené väzobné trestné stíhanie pre trestný čin vraždy spáchaný v štádiu pokusu a iné trestné činy, v rámci ktorého sťažovateľ požiadal o prepustenie z väzby na slobodu. Mestský súd Košice uznesením sp. zn. 44Tp/46/2023 z 19. februára 2024 (ďalej len „prvostupňové uznesenie“) jeho žiadosti nevyhovel, pričom sťažnosť sťažovateľa uplatnená proti uvedenému rozhodnutiu bola zamietnutá namietaným uznesením krajského súdu. Z obsahu ústavnej sťažnosti takisto vyplýva, že v trestnej veci sťažovateľa bola medzičasom podaná obžaloba a konanie je vedené pred mestským súdom pod sp. zn. 1Tk/1/2024.

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti dôvodí, že jeden z členov senátu krajského súdu (JUDr. Ján Slovinský), ktorý namietané uznesenie vydal, je otcom splnomocnenca (advokát JUDr. Ján Slovinský), ktorý v dotknutom trestnom konaní zastupuje poškodeného. V uvedenej okolnosti vidí sťažovateľ porušenie jemu prináležiacej záruky nestranného rozhodovania. Sťažovateľ tiež v ústavnej sťažnosti argumentuje, že jeho práva boli porušené aj „pre nedodržanie zákonných lehôt na rozhodnutie o väzbe“. Vo všetkých uvedených skutočnostiach sťažovateľ vidí porušenie svojich označených práv.

III.

Vyjadrenia krajského súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie krajského súdu:

4. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 295/2024-21 z 28. mája 2024 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie v rozsahu uplatneného práva podľa čl. 17 ods. 1 ústavy postupom a namietaným uznesením krajského súdu, vo zvyšnej časti ústavnú sťažnosť odmietol. V súvislosti s vecným prerokovaním ústavnej sťažnosti ústavný súd 25. júna 2024 vyzval predsedníčku krajského súdu na vyjadrenie sa k vecnej stránke ústavnej sťažnosti. Na výzvu ústavného súdu reagovala predsedníčka krajského súdu podaním sp. zn. 1SprV/640/2024 z 2. júla 2024, v ktorom v úvode prezentovala svoje všeobecné stanovisko, že sa so žiadnym zo sťažovateľom prezentovaných dôvodov porušenia označeného základného práva nestotožňuje. Rekapitulujúc chronologický priebeh dotknutého väzobného rozhodovania, dôvodila, že toto konanie pred krajským súdom trvalo celkovo osemnásť dní a táto doba nepresahuje akceptovateľnú dobu jedného mesiaca. K relevantnej otázke nestrannosti člena konajúceho senátu krajského súdu dôvodila, že predmetom dotknutého rozhodovania nebolo posudzovanie otázky viny a trestu obvineného, ale otázka trvania väzby, ku ktorej podľa jej názoru nemá poškodený žiadne procesné korelácie, a preto namietané uznesenie podľa nej nemožno považovať za úkon, ktorý by sa poškodeného priamo dotýkal, ako to na vylúčenie sudcu pre pomer k osobám explicitne predpokladá § 31 ods. 1 Trestného poriadku. Výrazom tejto okolnosti je podľa názoru predsedníčky krajského súdu aj tá skutočnosť, že sa prvostupňové uznesenie mestského súdu a ani namietané uznesenie krajského súdu poškodenému, resp. jeho splnomocnenému zástupcovi nedoručuje, keďže títo nemajú zákonné oprávnenie napadnúť ho opravným prostriedkom. Vzhľadom na uvedené

skutočnosti vyhodnotila predsedníčka krajského súdu ústavnú sťažnosť sťažovateľa ako nedôvodnú a navrhla jej nevyhovieť.

III.2. Replika sťažovateľa:

5. Sťažovateľ sa k stanovisku krajského súdu vyjadril podaním doručeným ústavnému súdu 23. júla 2024, pričom v ňom zotrval na dôvodoch podanej ústavnej sťažnosti. Sťažovateľ v podaní uviedol, že podľa jeho názoru stanovisko krajského súdu nereflektuje na obsah porušenia označeného základného práva sťažovateľa, keďže z neho vyplýva tvrdenie, že sú obavy sťažovateľa neopodstatnené. Sťažovateľ uvádza, že disponuje informáciou, ktorá sa má šíriť v obci Nálepkovo, že splnomocnený zástupca poškodeného prostredníctvom svojho otca (spomínaný člen senátu krajského súdu, pozn.) má „*vybaviť*“ v uvedenej trestnej veci spoluobžalovanému bratovi sťažovateľa uloženie trestu odňatia slobody v rozsahu dvadsiaticich rokov. Sťažovateľ argumentáciu krajského súdu prezentovanú v jeho stanovisku, že v rámci väzobného rozhodovania nešlo o rozhodovanie o vine a treste, hodnotí ako neprípustné bagatelizovanie. Podľa jeho vyjadrenia už len „*samotná existencia šírenia zaručených správ o vybavených 20 rokoch trestu odňatia slobody*“ zvyšuje nedôveru sťažovateľa. K otázke požiadavky urýchlenosti prejednávania väzobných vecí dôvodí, že lehotu na rozhodovanie o žiadosti o prepustenie z väzby je potrebné posudzovať z ústavného hľadiska ako celok. V tomto kontexte uvádza, že žiadosť bola podaná 9. februára 2024 a konečné rozhodnutie mu bolo doručené 14. mája 2024, čo predstavuje dobu viac ako troch mesiacov.

6. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) vec prejednal a rozhodol bez nariadenia ústneho pojednávania, keďže na základe obsahu podaní dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

7. Podstatou argumentácie ústavnej sťažnosti sťažovateľa je uplatnená námietka porušenia jeho označeného základného práva, ku ktorému malo dôjsť pred krajským súdom pri rozhodovaní o jeho osobnej slobode, konkrétne pri posúdení jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu. Namietané porušenie dotknutého práva vidí sťažovateľ v porušení požiadavky urýchlenosti prejednávania väzobných vecí a tiež v porušení požiadavky nestrannosti konajúceho súdu.

8. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti, v rámci ktorej sa zaoberal požiadavkou urýchlenosti rozhodovania o väzbe, uviedol, že jednotlivé lehoty sa z hľadiska požiadaviek neodkladnosti alebo urýchlenosti posudzujú podľa všetkých okolností prípadu. V zásade však požiadavke neodkladnosti rozhodovania o väzbe v zmysle čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy nezodpovedá lehota počítaná na mesiace, ale na týždne. Tejto požiadavke preto spravidla zodpovedá lehota konania nepresahujúca na jednom stupni súdu dobu jedného mesiaca (III. ÚS 255/03, III. ÚS 636/2017, II. ÚS 127/2020, II. ÚS 11/2022).

9. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh ústavný súd zistil a zrekapituloval tieto informácie relevantné pre posúdenie ústavnej sťažnosti sťažovateľa:

Mestský súd 19. februára 2024 rozhodol o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby uznesením, ktoré sťažovateľ napadol sťažnosťou uplatnenou ihneď po vyhlásení tohto rozhodnutia. Potom, keď bolo písomné vyhotovenie prvostupňového uznesenia mestského súdu 29. februára 2024 doručené sťažovateľovi a 4. marca 2024 jeho obhajcovi, sťažovateľ svoju sťažnosť písomne odôvodnil 11. marca 2024, keď toto odôvodnenie v uvedený deň doručil mestskému súdu. Potom, ako mestský súd doručil písomné odôvodnenie sťažnosti sťažovateľa príslušnej prokuratúre, predložil vec na rozhodnutie 25. marca 2024 krajskému súdu. Krajský súd namietané uznesenie prijal 27. marca 2024 a prostredníctvom mestského súdu ho doručil obhajcovi sťažovateľa 15. apríla 2024 a samotnému sťažovateľovi 17. apríla 2024.

10. Ústavný súd poznamenáva, že je síce pravdou, tak ako to uvádza sťažovateľ vo svojom vyjadrení k stanovisku krajského súdu, že prieskumu väzobného rozhodovania ústavným súdom podlieha toto rozhodovanie ako celok, no za obdobie prvostupňového väzobného rozhodovania vedeného pred mestským súdom nemôže nieť zodpovednosť krajský súd, ktorého zodpovednosť začína a je vymedzená obdobím od predloženia opravného prostriedku (sťažnosti) na rozhodnutie zo strany prvostupňového súdu. V prípade potenciálneho porušenia požiadavky urýchlenosti prejednávania väzobných vecí v rámci prvostupňového väzobného konania je takéto porušenie prítateľné na vrub mestskému súdu. Keďže sťažovateľ, zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom, mestský súd ako porušovateľa svojich práv v petite (a dokonca ani v odôvodnení) ústavnej sťažnosti neoznačil, nemohol ústavný súd (súť viazaný petitom ústavnej sťažnosti – pozri napr. IV. ÚS 415/09, IV. ÚS 355/09, II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05 a I. ÚS 683/2022) dodržanie citovanej požiadavky urýchlenosti prejednávania väzobných vecí v danom úseku väzobného rozhodovania (prvostupňové rozhodovanie) preskúmať.

11. Z informácií uvedených v bode 9 odôvodnenia tohto rozhodnutia vyplýva, že momentom vymedzujúcim začiatok celkovej doby väzobného rozhodovania pred krajským súdom je 25. marec 2024, keď bola písomne zdôvodnená sťažnosť sťažovateľa spolu so spisovým materiálom predložená na rozhodnutie krajskému súdu. Čistá dĺžka konania pred krajským súdom, ktorému bola sťažnosť na rozhodnutie predložená 25. marca 2024 a ktorý namietané uznesenie doručil obhajcovi sťažovateľa 15. apríla 2024, resp. samotnému sťažovateľovi 17. apríla 2024, predstavuje dvadsaťtri dní.

12. V zmysle citovanej judikatúry je doba nepresahujúca na jednom stupni konania lehotu jedného kalendárneho mesiaca z hľadiska záruk poskytovaných čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy štandardne akceptovateľná. Ako vyplýva zo záverov uvedených v predchádzajúcom bode tohto rozhodnutia, v posudzovanom prípade sťažovateľa skutočná dĺžka konania pred krajským súdom neprekročila odporúčanú lehotu, keďže konanie v tejto fáze trvalo celkovo dvadsaťtri dní. Celkovú dobu druhostupňového väzobného rozhodovania krajského súdu tak hodnotí ústavný súd ako na prvý pohľad akceptovateľnú, neporušujúcu požiadavku urýchleného prejednávania väzobných vecí. Vzhľadom na uvedenú skutočnosť sa javí námietka sťažovateľa o porušení požiadavky urýchlenosti rozhodovania o jeho väzobnej veci v rámci väzobného konania pred krajským súdom ako zjavne neopodstatnená.

13. Sťažovateľ porušenie svojho základného práva vidí aj v porušení požiadavky nestrannosti konajúceho krajského súdu. Ústavný súd zdôrazňuje, že požiadavka nestrannosti sudcu sa dotýka samej podstaty spravodlivosti a jej vnímania. Nestrannosť znamená absenciu zaujatosti či predsudku, znamená, že sudca nemá žiaden osobný záujem na výsledku konania. Rozhodovať nestranne nie je právom, výsadou či privilegiom sudcov. Ide o základnú povinnosť sudcov, o štrukturálny prvok súdneho systému a jeho riadneho fungovania (pozri sp. zn. IV. ÚS 310/2020).

14. Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), ktorého judikatúru ústavný súd pri svojom rozhodovaní už tradične zohľadňuje, nestrannosť definoval vo veci Piersack v. Belgicko, rozsudok z 1. októbra 1982, č. 8692/79, ako absenciu predsudku alebo zaujatosti, pričom pri posudzovaní nestrannosti sa rozlišuje subjektívny prístup, pri ktorom sa skúma stav mysle sudcu, teda to, čo si sudca v danej situácii myslel vo svojom vnútornom fóre, a objektívny prístup, pri ktorom sa skúma, či sudca poskytuje dostatočné záruky, aby bola vylúčená každá pochybnosť o jeho nestrannosti. V prípade subjektívneho hľadiska nestrannosti sa nestrannosť sudcu predpokladá až do predloženia dôkazu opaku [už spomenutý rozsudok ESLP vo veci Piersack v. Belgicku]. Objektívny prístup spočíva v otázke, či, nezávisle na osobnom správaní sudcu, určité overiteľné skutočnosti neumožňujú pochybovať o jeho nestrannosti, pričom i vonkajšie zdanie môže byť dôležité. Mal by byť vylúčený každý sudca, u ktorého sa možno oprávnenne obávať, že mu chýba nestrannosť, v hre je totiž dôvera, ktorú musia súdy v demokratickej spoločnosti v očiach verejnosti vzbudzovať (rozsudok ESLP vo veci Morel v. Francúzsko zo 6. 6. 2000, č. 34130/96).

15. Ako už bolo uvedené, nemožno sa uspokojiť len so subjektívnym hľadiskom nestrannosti, ale treba skúmať, či sudca poskytuje záruky nestrannosti aj z objektívneho hľadiska. Objektívna nestrannosť sa teda neposudzuje podľa subjektívneho hľadiska sudcu, ale podľa vonkajších objektívnych skutočností. V danom prípade platí tzv. teória zdania, podľa ktorej nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť v očiach strán. ESLP v tejto súvislosti často pripomína anglické príslovie: „*justice must not only be done, it must also be seen to be done*“, teda „spravodlivosť nielenže má byť vykonávaná, ale sa musí aj javiť, že je vykonávaná“ (Delcourt v. Belgicko – rozsudok ESLP zo 17. 1. 1970, č. 2689/65). Sudca sa má objektívne javiť v očiach strán, že je nestranný, a zároveň musí byť vylúčená akákoľvek vonkajšia oprávnená pochybnosť o jeho nestrannosti. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti zákonného sudcu je, či obava účastníka konania je objektívne oprávnená. Existencia oprávnených pochybností závisí od posúdenia konkrétnych okolností prípadu (Hauschildt v. Dánsko, rozsudok ESLP z 24. 5. 1989, č. 10486/83). Tzv. objektívna nestrannosť sa posudzuje podľa objektívnych symptómov. Sudca môže byť subjektívne absolútne nestranný, ale i napriek tomu môže byť jeho nestrannosť vystavená oprávneným pochybnostiam vzhľadom na jeho status, rôzne funkcie, ktoré postupne vo veci vykonával, alebo vzhľadom na jeho pomer k veci, k stranám konania, ich právnym zástupcom, svedkom a pod. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar v. Spojené kráľovstvo – rozsudok ESLP z 10. 6. 1996, č. 22399/93). Obdobne z judikatúry ESLP vyplýva, že osobitne je potrebné skúmať charakter vzťahu medzi špecifikovanými osobami, či ide napr. o príbuzenský vzťah, o blízke priateľstvo, o vzťah finančnej závislosti, prípadne vzťah nadriadenosti a podriadenosti (pozri rozsudok ESLP vo veci Steck – Risch v. Lichtenštajnsku z 19. 5. 2005).

16. Podľa § 31 ods. 1 Trestného poriadku z vykonávania úkonov trestného konania je vylúčený sudca alebo prísediaci sudca, prokurátor, policajt, probačný a mediačný úradník, vyšší súdny

úradník, súdny tajomník, asistent prokurátora a zapisovateľ, u ktorého možno mať pochybnosť o nezaujatosti pre jeho pomer k prejednávanej veci alebo k osobám, ktorých sa úkon priamo týka, k obhajcovi, zákonnému zástupcovi, splnomocnencom alebo pre pomer k inému orgánu činnému v tomto konaní. Z citovaného ustanovenia Trestného poriadku vyplýva, že vymedzené druhy vzťahov môžu vyvolávať pochybnosti o nezaujatosti sudcu konajúceho súdu – jeho pomer k veci, k účastníkom konania, k ich zástupcom a tiež k inému orgánu činnému v trestnom konaní. Hoci to z právnej úpravy explicitne nevyplýva, z povahy veci je zrejmé, že tieto vzťahy majú zostupnú tendenciu, pokiaľ ide o spôsobilosť vyvolať pochybnosti o nezaujatosti sudcu konajúceho súdu s následkom jeho vylúčenia z konania a rozhodovania veci. Vzťah s najväčším potenciálom vyvolať pochybnosti o nezaujatosti sudcu je pomer k veci, na opačnom konci spektra bude nepochybne pomer k zástupcom účastníkov konania (pozri sp. zn. IV . ÚS 310/2020 a uznesenia Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. II. ÚS 808/2013 z 26. augusta 2014, sp. zn. II. ÚS 2127/2014 z 22. októbra 2014). Z uvedenej hierarchie vzťahov logicky vyplýva, že pomer k veci by mal v zásade vždy mať za následok vylúčenie sudcu z konania a rozhodovania o tejto veci, pomer k účastníkom konania nemusí nevyhnutne viesť k jeho vylúčeniu. Pomer k zástupcovi účastníka konania by spravidla mal viesť k vylúčeniu sudcu len výnimočne, a to v závislosti od konkrétnych okolností danej veci a pri dôslednom zohľadnení povahy a intenzity tohto vzťahu (pozri sp. zn. IV. ÚS 310/2020, tiež NEMEŠKALOVÁ ROSINOVÁ, A. Objektívny test nestrannosti v prípadoch vzťahu sudcu k účastníkom konania a ich zástupcom. In: Jurisprudence 6/2017, s. 35 – 36; tiež tam uvedené uznesenie Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. II. ÚS 808/2013 z 26. augusta 2014).

17. V posudzovanej veci v rámci aplikácie objektívneho testu nestrannosti bolo teda potrebné v prvom rade vymedziť postavenie označeného člena konajúceho senátu krajského súdu a osoby, kvôli ktorej je sťažovateľom zaujatosť v označenej väzobnej veci namietaná. V ďalšom kroku nasledovala kvalifikácia povahy vzťahu špecifikovaného člena senátu a uvedenej osoby a napokon posúdenie intenzity tohto vzťahu.

18. V posudzovanej väzobnej veci ide z procesného hľadiska o vzťah sudcu (člen konajúceho senátu krajského súdu) rozhodujúceho o väzbe k splnomocnencovi poškodeného v dotknutom trestnom konaní, ktorý má povahu príbuzenského vzťahu, pričom tento vzťah vzhľadom na skutočnosť, že ide o blízkych príbuzných (otec a syn), možno kvalifikovať ako vzťah intenzívny (vo vyjadrení krajského súdu nebola vo všeobecnosti vnímaná vysoká intenzita takéhoto blízkeho príbuzenského vzťahu nijako spochybnená, pozn.).

19. Ústavný súd podotýka, že v rámci väzobného rozhodovania sa krajský súd oboznámil s obsahom spisového materiálu týkajúceho sa meritórneho trestného konania (strana sedem, odsek druhý namietaného uznesenia), kde obsah tohto spisového materiálu poskytuje aj informáciu o zastupujúcom splnomocnencovi poškodeného. Z vyjadrenia krajského súdu, z obsahu predloženého väzobného spisového materiálu krajského súdu a ani z obsahu namietaného uznesenia krajského súdu nevyplýva, že by dotknutý člen konajúceho senátu krajského súdu svoj kvalifikovaný vzťah k splnomocnencovi poškodeného v rámci väzobného rozhodovania nejakým spôsobom deklaroval, resp. naňho upozornil a napr. v rámci subjektívneho testu nestrannosti sa s ním vysporiadal, čo by bolo možné vnímať ako korektný prístup z hľadiska snahy o zachovanie dôveryhodnosti súdneho rozhodovania. V zmysle judikatúry ESLP totiž vzhľadom na dôležitosť teórie zdania by sa v prípade, že nastane situácia, keď je sudca pokrvene prepojený so zamestnancom advokátskej kancelárie, zastupujúcej účastníka v dotknutom konaní, a situácia môže vyvolať

podozrenie alebo zdanie zaujatosti, mala takáto situácia oznámiť na začiatku konania a malo by sa pristúpiť k jej posúdeniu, pričom by sa mali zohľadniť rôzne dotknuté aspekty, aby sa určilo, či je v danom prípade vylúčenie sudcu skutočne potrebné. Ide totiž o dôležitú procesnú záruku, ktorá je nevyhnutná na poskytnutie primeraných záruk v súvislosti s objektívnou aj subjektívnou nestrannosťou (pozri rozsudok ESLP vo veci Koulias v. Cypruská republika z 26. 5. 2020, č. 48781/12).

20. V situácii, v ktorých je sudca pokrvne spojený so zamestnancom advokátskej kancelárie, zastupujúcej účastníka v dotknutom konaní, ESLP predovšetkým judikuje, že táto skutočnosť sama osebe neznamená, že je sudca diskvalifikovaný. Automatické vylúčenie na základe príbuzenského vzťahu sa nevyhnutne nevyžaduje. Ide však o situáciu alebo prepojenie, ktoré by mohlo vyvolať pochybnosti o nestrannosti sudcu. To, či sú takéto pochybnosti objektívne odôvodnené, by do veľkej miery záviselo od okolností konkrétneho prípadu a v tejto súvislosti by sa malo zohľadniť viacero faktorov. Medzi nich by malo patriť okrem iného, či sa príbuzný sudcu podieľal na danom prípade, postavenie príbuzného sudcu v advokátskej kancelárii, veľkosť kancelárie, jej vnútorná organizačná štruktúra, finančný význam prípadu pre advokátsku kanceláriu a prípadný finančný záujem alebo potencionálny prospech (a jeho rozsah) zo strany príbuzného (pozri rozsudok ESLP vo veci Nicholas v. Cyprus z 9. 1. 2018, č. 63246/10).

21. Ústavný súd konštatuje, že v posudzovanom prípade ide, ako už bolo uvedené, o intenzívny príbuzenský vzťah medzi sudcom (členom konajúceho senátu krajského súdu rozhodujúceho o väzbe sťažovateľa) a splnomocnencom poškodenej osoby v prípade vyšetrovania trestného činu vraždy v štádiu pokusu. Príbuzný sudcu sa ako splnomocnenec poškodeného v dotknutej trestnej veci osobne, teda priamo podieľal na zastupovaní poškodenej osoby ako advokát, ktorý vykonáva advokáciu samostatne v zmysle § 12 ods. 1 písm. a) zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov.

22. Sťažovateľ v označenej trestnej veci bol vzatý do tzv. preventívnej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, kde sudca pre prípravné konanie pri rozhodovaní o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby v prvostupňovom uznesení ustálil dôvodnosť trvania tejto väzby opodstatnenou obavou, že by sťažovateľ mohol pokračovať v páchaní trestnej činnosti, resp. že by mohol dokončiť vyšetrovaný skutok kvalifikovaný ako obzvlášť závažný zločin vraždy v štádiu pokusu. Za okolností, keď sa ustálený dôvod väzby opiera o dôvodnú obavu z dokonania vyšetrovaného skutku, kde poškodený mal byť objektom špecifikovaného útoku naplňajúceho právnu kvalifikáciu trestného činu vraždy, je z hľadiska jednoduchej logiky tvrdenie krajského súdu, že poškodený nemá žiaden vzťah k väzobnému rozhodovaniu, teda teoreticky nemôže mať žiaden potencionálny záujem na výsledku väzobného rozhodnutia, celkom iracionálne.

23. Ústavný súd si je vedomý skutočnosti, že pri riešení otázky možnej zaujatosti sudcu je u osobnosti sudcu potrebné vychádzať z premisy, že „sa jedná o profesionála, ktorý dokáže oddeliť svoje súkromné záujmy od rozhodovacej činnosti, na ktorej sa podieľa a u ktorého je vždy na prvom mieste rešpektovanie profesijnej a osobnej cti“ (pozri uznesenie Najvyššieho správneho súdu Českej republiky z 11. júna 2010, č. k. Nao 46/2010-78). Na druhej strane však považuje ústavný súd za nevyhnutné zohľadniť, že ku konštatovaniu zaujatosti postačujú pochybnosti o nezaujatosti

sudcu založené na objektívnych skutočnostiach konkrétneho prípadu, pričom takéto relevantné objektívne skutočnosti ústavný súd v posudzovanom prípade zistil.

24. Z čiastkových záverov, ku ktorým ústavný súd pri aplikovaní objektívneho testu nestrannosti dospel, vyplýva, že vzťah dotknutého člena senátu konajúceho krajského súdu k právnomu zástupcovi poškodeného v posudzovanej väzobnej veci má povahu a intenzitu, ktorá pri existencii ostatných špecifikovaných okolností (pozri body 19, 21 a 22 odôvodnenia tohto rozhodnutia) vzhľadom na tzv. teóriu zdania vyvoláva pochybnosti o jeho nezaujatosti. Inými slovami, vzhľadom na existenciu blízkeho príbuzenského vzťahu dotknutého člena senátu krajského súdu k splnomocnencovi poškodeného s prihliadnutím na charakter zastupovania poškodeného týmto blízkym príbuzným (osobné zastupovanie), s ohľadom na skutočnosť, že sudca kvalifikovaný pomer k splnomocnencovi poškodeného vopred nijako nedeklaroval a táto situácia nebola už na začiatku nijako riešená, v neposlednom rade s ohľadom na popísaný potenciálny (predpokladaný) vzťah poškodeného k výsledku väzobného rozhodovania sú pochybnosti o nestrannosti tohto sudcu objektívne odôvodnené. Takto bola nepochybne v posudzovanom konaní požiadavka nestrannosti rozhodovania spolutvoriaca koncept spravodlivého rozhodovania, ktorá musí byť garantovaná aj v rámci rozhodovania o osobnej slobode (väzbe) obvinenej či obžalovanej osoby, porušená.

25. Spôsob uplatnenia právomoci krajského súdu, ktorý nedodrжал vymedzenú požiadavku nestrannosti rozhodovania, nie je zlučiteľný so základným právom sťažovateľa na osobnú slobodu zaručeným čl. 17 ods. 1 ústavy. Preto dospel ústavný súd k záveru o porušení označeného základného práva sťažovateľa postupom a namietaným uznesením krajského súdu (bod 1 výroku tohto nálezu).

V.

Zrušenie rozhodnutia a vrátenie veci na ďalšie konanie

26. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti a svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím boli porušené práva alebo slobody, takéto rozhodnutie zruší. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie. Podľa § 133 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd zruší rozhodnutie alebo opatrenie, ktorým boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa. Vzhľadom na skutočnosť, že došlo ku konštatovaniu porušenia práva sťažovateľa, bolo v zmysle právnej úpravy nevyhnutné namietané uznesenie krajského súdu zrušiť a následne vec krajskému súdu vrátiť na ďalšie konanie (bod 2 výroku tohto nálezu), v ktorom je krajský súd viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto rozhodnutí (§ 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

VI.

27. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie ústavnej sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov

sa ho domáha. Vzhľadom na možnosť korekcie nedostatkov postupu krajského súdu po zrušení jeho rozhodnutia a po vrátení vecí na nové konanie a tiež s prihliadnutím na okrajový aspekt primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd nevidel dôvod na navyšovanie satisfakcie aj finančným zadosťučinením, preto v uvedenej časti ústavnej sťažnosti sťažovateľa nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu).

VII. Trovy konania

28. Sťažovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu žiadal priznať aj náhradu trov konania pred ústavným súdom. Ústavný súd v zmysle § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde rozhodol o náhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním v konaní pred ústavným súdom, a priznal mu náhradu 1 285,13 eur. Ústavným súdom priznaná suma náhrady trov konania pozostáva z odmeny za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti, vyjadrenie k stanovisku krajského súdu) podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) pri tarifnej odmene za jeden úkon právnej služby v roku 2024 v sume 343,25 eur (§ 11 ods. 3 vyhlášky) a režijnom paušále ku každému z nich po 13,73 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky) so zohľadnením skutočnosti, že právny zástupca sťažovateľa je platcom DPH (bod 3 výrokovej časti tohto nálezu).

29. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. septembra 2024

**Peter Molnár
predseda senátu**